

**Anàlisi de l'aplicació de les clàusules
ambientals proposades als plecs
administratius en la contractació de
l'Ajuntament de Barcelona de l'any 2008**

ÍNDEX

1. Objectius i metodologia.....	3
2. Anàlisi preliminar de la contractació.....	5
3. Resultats generals de la inclusió dels criteris ambientals opcionals dels plecs model.....	8
A. SOLVÈNCIA TÈCNICA I DOCUMENTACIÓ A PRESENTAR	8
B. CRITERIS D'ADJUDICACIÓ.....	9
C. CONDICIONS ESPECIALS D'EXECUCIÓ	13
D. RESULTATS GLOBAIS	14
4. Anàlisi específica dels plecs de major volum econòmic.....	15
5. Anàlisi específic dels plecs del Sector de Serveis Urbans i Medi Ambient	19
A. SOLVÈNCIA TÈCNICA I DOCUMENTACIÓ A PRESENTAR	19
B. CRITERIS D'ADJUDICACIÓ.....	20
C. CONDICIONS ESPECIALS D'EXECUCIÓ	21
6. Conclusions	22
A. ANÀLISI GENERAL DE LA INCLUSIÓ DELS CRITERIS AMBIENTALS	22
B. ANÀLISI DELS CONTRACTES DE MAJOR VALOR ECONÒMIC.....	23
C. ANÀLISI DELS CONTRACTES DEL SECTOR DE SERVEIS URBANS I MEDI AMBIENT	23
D. PROPOSTES DE FUTUR	23

1. Objectius i metodologia

L'objectiu d'aquesta anàlisi és conèixer el grau d'aplicació de les clàusules ambientals incloses als plecs models de clàusules administratives de l'Ajuntament de Barcelona.

La primera introducció de criteris ambientals als plecs model va tenir lloc l'any 2004. Posteriorment, al 2008, es va fer una nova modificació dels plecs model per adaptar-los a la nova Llei de Contractes del Sector Públic. Tal i com s'indica més endavant, el període de contractació analitzat és precisament el 2008, l'any en que es va modificar el model de plecs. No obstant, aquest fet no suposa cap problema per l'anàlisi dels criteris, ja que en la nova modificació es van mantenir els criteris ambientals introduïts al 2004.

De forma general, els criteris ambientals inclosos en els Plecs de Clàusules Administratives són:

En el Plec de Clàusules Administratives Generals:

- Reserva de mercat per a centres especials d'ocupació
- La introducció de clàusules socials i ambientals als plecs de clàusules administratives particulars
- I la incorporació a les disposicions sobre el procediment de contractació que durant l'examinació dels projectes d'obres s'han de tenir presents les exigències de la protecció del medi ambient amb l'objecte de fomentar un desenvolupament sostenible.

En els Plecs de Clàusules Administratives Particulars:

- S'afegeix l'opció de demanar als licitadors solvència tècnica en el camp ambiental, i d'exigir la documentació per acreditar aquesta solvència
- En els criteris per a l'adjudicació del concurs s'ofereix la possibilitat de donar punts per les millores ambientals, amb alguns exemples
- En la clàusula de direcció i inspecció de l'execució del contracte s'inclou la facultat de supervisar, durant tota l'execució del contracte, que el subministrament s'executi amb el màxim respecte al medi ambient
- S'afegeix l'opció d'establir condicions especials d'execució de caràcter ambiental
- S'inclou en les obligacions del contractista la correcta gestió ambiental del seu servei, prenent les mesures necessàries per minimitzar els impactes que aquest pugui ocasionar
- S'inclou com a falta molt greu dins la clàusula sobre la responsabilitat en l'execució del contracte les actuacions que, per acció o omissió, generen riscos greus sobre el medi ambient d'acord amb la legislació vigent

- I s'inclou com a causa específica de resolució del contracte l'incompliment de qualsevol de les condicions ambientals establertes als plecs

De tots aquests criteris, l'anàlisi s'ha centrat en observar la inclusió als plecs administratius de les clàusules ambientals proposades com a **opcionals** als plecs models, és a dir als apartats de:

- a. Solvència tècnica i documentació a presentar
- b. Criteris d'adjudicació
- c. Condicions especials d'execució

Aquesta anàlisi s'ha realitzat a partir del registre elaborat mitjançant la consulta de la pàgina web on es publiquen les ofertes públiques del Ajuntament¹.

La primera consulta es va portar a terme el dia 12.02.08 i la darrera es va fer el dia 19.12.08. La data límit de presentació d'ofertes (data amb la qual estan classificats els plecs a la web) dels plecs recollits va del 11.02.08 fins al 29.12.08.

Així, s'ha recollit la informació existent a la pàgina web d'un total de 370 contractes publicats durant el període mencionat. No obstant, per 62 dels plecs publicats no ha estat possible analitzar la inclusió de criteris ambientals, bé perquè el plec administratiu no estava disponible (17 casos) o bé perquè aquest no era consultable, és a dir, que no es tractaven de documents electrònics consultables sinó de documents escanejats com a imatge (45 casos).

La cerca dels criteris ambientals en els plecs administratius publicats en el període del 2008 analitzat s'ha realitzat de la següent manera:

- En primer lloc, s'han transformat a format pdf tots els plecs que no ho eren
- A continuació, s'ha realitzat una cerca automàtica de paraules clau específiques (veure l'explicació de cada apartat) mitjançant l'eina de cerca del programa Adobe Reader. A l'hora de definir les paraules per la cerca, s'ha optat per incloure únicament parts de paraules, per aconseguir el màxim de resultats rellevants, independent de la seva declinació. A més a més s'ha evitat l'ús de paraules massa generals (com "ambiental") per evitar per evitar coincidències no desitjades.
- Un cop trobats els plecs amb les paraules clau, s'ha comprovat plec per plec si la clàusula trobada es troba a l'apartat del plec pel qual es fa la cerca, i si correspon amb el criteri proposat als plecs model
- A més, un cop es trobava un plec amb una de les paraules clau, es comprovava si aquest plec incorporava criteris ambientals en els altres apartats del plec objecte de l'anàlisi

L'anàlisi s'ha centrat en els plecs administratius, ja que és el lloc on es pot observar l'aplicació dels criteris ambientals opcionals dels plecs tipus. Una altra anàlisi igualment important seria l'estudi de la inclusió de criteris

¹ http://w3.bcn.es/V61/Home/V61HomeLinkPI/0,4358,200713899_545133069_1,00.html

ambientals en les especificacions tècniques, el lloc determinat per les Directives de contractació i la Llei de Contractes del Sector Públic on és més rellevant aquesta incorporació. No obstant, aquesta segona anàlisi presenta més dificultats ja que només una petita part dels plecs tècnics estan disponibles a la web, i la cerca de criteris seria molt més complexa, ja que els conceptes serien il·limitats i no es podria basar en cap model preestablert.

2. Anàlisi preliminar de la contractació

Com a primer pas, s'ha analitzat el nombre de contractes segons els tipus definits a la web de l'Ajuntament (Taula 1) i la dependència ordenant (Taula 2):

Tipus de contracte	Quantitat total [nombre]	Quantitat total [%]
Serveis	155	41,9
Obres	112	30,3
Subministraments	58	15,7
Gestió de serveis	14	3,8
Consultoria	13	3,5
Admin. Especials	9	2,4
Altres	6	1,6
Projectes d'obres	3	0,8
TOTAL GENERAL	370	100

Taula 1. Representació de la quantitat de plecs segons el tipus de contracte, de més a menys freqüent

La Taula 1 mostra que aproximadament un 42% dels contractes corresponen a l'àmbit dels serveis, un 30% fa referència a contractes d'obres i un 15% són contractes de subministrament. En total, aquests tres grups representen més d'un 87% del total de contractes.

I pel que fa als ordenants:

Ordenant	Quantitat total [nombre]	Quantitat total [%]
Districte 01: Ciutat Vella	6	1,62
Districte 02: Eixample	2	0,54
Districte 03: Sants-Montjuïc	15	4,05
Districte 04: Les Corts	10	2,70
Districte 05: Sarrià-Sant Gervasi	12	3,24
Districte 06: Gracia	8	2,16
Districte 07: Horta-Guinardó	17	4,59
Districte 08: Nou Barris	8	2,16
Districte 09: Sant Andreu	23	6,22

Ordenant	Quantitat total [nombre]	Quantitat total [%]
Districte 10: Sant Martí	10	2,70
Acció Social i Ciutadania	9	2,43
Educació, cultura i benestar	11	2,97
Promoció Econòmica	4	1,08
Seguretat i Mobilitat	28	7,57
Serveis Generals	29	7,84
Serveis Personals	7	1,89
Serveis Urbans i Medi Ambient	39	10,54
Institut Barcelona Esports	6	1,62
Institut de Cultura de Barcelona	27	7,30
Institut Municipal d'Educació	12	3,24
Institut Municipal d'Hisenda	3	0,81
Institut Municipal d'Informàtica	37	10,00
Institut Municipal de Mercats de Barcelona	10	2,70
Institut Municipal de Parcs i Jardins	30	8,11
Institut municipal de persones amb discapacitat	2	0,54
Agència de Salut Pública de Barcelona	2	0,54
Consorci de Biblioteques de Barcelona	1	0,27
Informació i Comunicació de Barcelona (BTV)	2	0,54
TOTAL GENERAL	370	

Taula 2. Representació de la quantitat de contractes segons l'ordenant del contracte

A la Taula 2 es pot observar que els percentatges més elevats de contractes és donen a Serveis Urbans i Medi Ambient amb un 11%, a L'Institut Municipal d'Informàtica (10%) i l'Institut Municipal de Parcs i Jardins, a Serveis Generals i Seguretat i Mobilitat, tots tres al voltant del 8%.

La resta d'ordenants obtenen uns percentatges relativament baixos, ja que l'elevat nombre de dependències existents implica una gran diversificació de les dades.

A continuació s'ha elaborat una classificació per ordenant exposant l'import econòmic que suposen les licitacions:

Ordenant	Import total de licitació [Euros]	Import total de licitació [%]
Districte 01: Ciutat Vella	4.340.548€	0,29
Districte 02: Eixample	3.302.486€	0,22
Districte 03: Sants-Montjuïc	12.338.614€	0,82
Districte 04: Les Corts	6.964.417€	0,47
Districte 05: Sarrià-Sant Gervasi	6.940.048€	0,46
Districte 06: Gracia	6.319.958€	0,42
Districte 07: Horta-Guinardó	11.862.931€	0,79
Districte 08: Nou Barris	5.509.406€	0,37
Districte 09: Sant Andreu	18.315.874€	1,22
Districte 10: Sant Martí	2.691.649€	0,18
Acció Social i Ciutadania	117.688.908€	7,87
Educació, cultura i benestar	4.594.427€	0,31
Promoció Econòmica	454.060€	0,03
Seguretat i Mobilitat	46.475.839€	3,11
Serveis Generals	91.927.899€	6,14
Serveis Personals	6.056.693€	0,40
Serveis Urbans i Medi Ambient	1.044.170.012€	69,79
Institut Barcelona Esports	4.332.934€	0,29
Institut de Cultura de Barcelona	10.444.678€	0,70
Institut Municipal d'Educació	5.631.580€	0,38
Institut Municipal d'Hisenda	24.282.907€	1,62
Institut Municipal d'Informàtica	36.203.328€	2,42
Institut Municipal de Mercats de Barcelona	11.920.047€	0,80
Institut Municipal de Parcs i Jardins de Barcelona	11.775.737€	0,79
Institut municipal de persones amb discapacitat	403.431€	0,03
Agència de Salut Pública de Barcelona	855.615€	0,06
Consorci de Biblioteques de Barcelona	120.000€	0,01
Informació i Comunicació de Barcelona, S.A. (Barcelona TV)	265.000€	0,02
TOTAL GENERAL	1.496.189.027	100

Taula 3. Representació de l'import total de licitacions per ordenant.

A l'hora de fer l'anàlisi pel volum econòmic de les licitacions, cal tenir en compte el caràcter especial d'un dels plecs: "La contractació dels serveis de neteja de l'espai públic i recollida de residus municipals a la ciutat de Barcelona (2009-17), de Serveis Urbans i Medi Ambient. Aquest plec consta d'un volum econòmic de més de 800 milions d'euros, corresponent a un 54% del total del volum de licitació analitzat:

Neteja/Recollida residus (2009-17)	Serveis Urbans i Medi Ambient	809.625.669
---	----------------------------------	-------------

És important tenir en compte aquesta dada a l'hora d'analitzar els resultats dels diferents apartats sobre l'aplicació de criteris ambientals segons el volum econòmic de licitació.

Així, si s'observen els percentatges de la Taula 3, es pot comprovar que el 70% de l'import econòmic correspon a Serveis Urbans i Medi Ambient. Aquest fet, es deu principalment, al volum econòmic del plec de neteja i recollida de residus esmentat.

3. Resultats generals de la inclusió dels criteris ambientals opcionals dels plecs model

Com ja s'ha mencionat anteriorment, l'objectiu principal de l'estudi realitzat és conèixer el grau d'aplicació de les clàusules proposades com a optatives als plecs model de clàusules administratives.

A continuació s'especifiquen les clàusules analitzades als diferents apartats dels plecs i els resultats de l'anàlisi.

A. SOLVÈNCIA TÈCNICA I DOCUMENTACIÓ A PRESENTAR

La clàusula ambiental proposada als plecs model de clàusules administratives particulars per l'apartat de solvència tècnica és el següent:

" Els licitadors hauran d'acreditar la seva solvència tècnica en el camp ambiental, a efectes de la qual s'estableixen les condicions mínimes següents, que hauran d'acreditar-se per mitjans establerts a la clàusula següent: - ... "

Per tant, una primera anàlisi de la inclusió dels requisits o condicions de capacitats, aptituds i solvència ambiental del licitador s'ha basat en la cerca del concepte clau "**els licitadors hauran...**"

En relació a la solvència tècnica exigida, els plecs model de clàusules administratives particulars també proposen la inclusió d'una clàusula relacionada amb els documents que han de presentar els licitadors:

"Certificats acreditatius del compliment de les normes de gestió ambiental, en el supòsit de disposar d'un sistema implantat segons les normes ISO

14.000, EMAS o similars. En tot cas, caldrà aportar una declaració del responsable de l'empresa sobre els aspectes ambientals on, entre d'altres, s'identifiquin els impactes de l'empresa, els nivells de compliment de la normativa i les mesures de gestió mediambiental a aplicar en l'execució del contracte."

Per aquesta cerca s'han emprat els conceptes "mediambient" i "iso".

Els resultats obtinguts en la cerca als 370 plecs han estat diversos, els quals s'exposen a continuació i es classifiquen en a la taula següent (Taula 4):

Solvència ambiental	Nombre de plecs	Suma total del import de licitació [Euros]
Amb solvència ambiental	80	250.617.100
Sense solvència ambiental	228	1.214.539.004
No consultables	62	31.032.923
TOTAL	370	1.496.189.027

Taula 4: Representació dels resultats sobre la presència de clàusules ambientals en els plecs sobre la solvència tècnica i la documentació a presentar.

Abans d'analitzar la taula 4, cal esmentar que dintre dels plecs classificats en la categoria "Sense solvència ambiental", s'han inclòs alguns casos específics que val la pena esmentar com:

- plecs que tot i incloure els aspectes ambientals a la solvència tècnica, no demanen cap documentació ambiental per acreditar-la. Aquests s'han considerat com a "Sense solvència ambiental" ja que sense exigir la documentació apropiada, la solvència exigida no és efectiva
- els plecs que demanaven alternativament l' ISO 9001 i/o ISO 14001 ja que fa optatiu el fet de presentar un sistema de gestió ambiental

Com es mostra a la taula anterior, 80 plecs (equivalents a un 22% del total dels 370 plecs analitzats) inclouen criteris ambientals en la solvència. En canvi, 280 plecs no presenten cap resultat rellevant, o bé, no han pogut ser analitzats correctament. La lectura del volum econòmic que suposen aquests 80 s'ha de fer tenint en compte que el plec de neteja i recollida de residus era un dels que demanaven alternativament l' ISO 9001 i/o ISO 14001, per tant, entre els que no demanen correctament solvència ambiental.

B. CRITERIS D'ADJUDICACIÓ

Els plecs tipus de clàusules administratives particulars proposen diferents criteris ambientals per la valoració d'ofertes:

- " - Per la utilització de materials reciclats i/o reciclables, fins a ... punts.
- Per la utilització d'energies renovables, fins a ... punts.
- Per l'estalvi i l'eficiència energètica, fins a ... punts.

- Per l'estalvi i l'eficiència en consum d'aigua, fins a ... punts.
- Per la reducció/minimització de sorolls/contaminació acústica, fins a ... punts.
- Per la utilització de productes amb certificació ecològica, fins a ... punts.
- Per mesures de minimització de residus, fins a ... punts."

Per tant, per l'anàlisi dels plec pel que fa a la inclusió de clàusules ambientals als criteris de valoració de les ofertes s'han establert les categories i conceptes clau per a la cerca que es mostren a la taula següent. A més dels criteris proposats als plec models, s'han cercat i trobat altres criteris de sostenibilitat que s'han considerat importants com el Comerç Just, la reducció d'emissions de gasos tòxics, la valoració d'un Pla de Gestió Ambiental, així com altres criteris més generals (que o bé valoren més d'una categoria, però conjuntament, sense especificar els punts que atorguen a cadascuna o bé valoren de forma general les "millores ambientals" de l'oferta, sense especificar quines) o altres (on s'inclouen, per exemple els casos en que es demana formació o personal qualificat en temes ambientals):

Categories	Conceptes clau de la cerca
Materials reciclats i/o reciclables	"recicla"
Energies renovables	"energ" i "renovable"
Estalvi / eficiència energètica	"energ" i "CO2"
Estalvi / eficiència consum aigua	"aigu"
Reducció soroll	"soroll"
Productes certificats:	
d'agricultura ecològica	"ecolog"
de comerç just	"just"
Minimització, gestió de residus	"residu"
Reducció emissions de gasos tòxics	"tòxic"
Pla de Gestió Ambiental	"mediambient"
Criteris ambientals més generals	"sostenib"
Altres	

Taula 5. Classificació de les categories dels criteris ambientals trobats

En total, podem afirmar que un total de 82 plec (equivalents al 22% del total de plec del període analitzat) conté al menys un dels criteris ambientals exposats anteriorment en l'apartat de valoració de les ofertes:

Críteris ambientals valorables	Nombre de plecs	Suma total del import de licitació [Euros]
Amb críteris ambientals valorables	82	1.151.671.800
Sense críteris ambientals valorables	226	313.484.304
No consultables	62	31.032.923
TOTAL	370	1.496.189.027

Taula 6. Representació dels resultats sobre la presència de clàusules ambientals en els plecs sobre la valoració d'ofertes

Si observem el percentatge del volum econòmic total que inclou críteris ambientals en la valoració, aquest augmenta fins al 77%. Aquesta diferència es deu al volum econòmic del plec de neteja viària i recollida de residus, que sí inclou críteris ambientals valorables, i com ja s'ha dit, es tracta d'un plec amb un import econòmic molt elevat.

A més, a partir de la classificació mostrada a la taula 5, és possible conèixer amb quina freqüència apareixen els diferents críteris als plecs:

Categories	Nombre de plecs	Quantitat total [%]
Materials reciclats i/o reciclables	8	3,9%
Energies renovables	20	9,8%
Estalvi / eficiència energètica	18	8,8%
Estalvi / eficiència consum aigua	21	10,2%
Reducció soroll	27	13,2%
Productes certificats:		
d'agricultura ecològica	3	1,5%
de comerç just	5	2,4%
Minimització, gestió de residus	37	18%
Reducció emissions de gasos tòxics	7	3,4%
Pla de Gestió Ambiental	5	2,4%
Críteris ambientals més generals	51	24,9%
Altres	4	2%

Taula 7. Freqüència dels críteris ambientals de valoració trobats durant l'anàlisi

En primer lloc, a l'hora d'analitzar els resultats d'aquesta taula, és important tenir en compte que un mateix plec pot incloure un o més críteris ambientals valorables. Per tant, la columna de la dreta indica els percentatges en que cadascun dels críteris apareix entre els plecs que inclouen críteris ambientals valorables.

Així, els criteris ambientals que més freqüentment s'inclouen en la valoració de les ofertes són criteris generals: un 25% dels plecs amb criteris ambientals valorables inclouen un criteri ambiental general. Seguidament, els criteris ambientals valorables més utilitzats són la minimització i correcta gestió de residus (present a un 18% dels plecs amb criteris ambientals valorables), la reducció del soroll (present a un 13% dels mateixos) o les energies renovables i l'estalvi d'aigua (ambdós presents a aproximadament un 10% dels plecs amb criteris ambientals valorables).

Adicionalment, s'han cercat els casos en que es valorava la possessió de Sistemes de Gestió Ambiental certificats, una pràctica habitual però incorrecte, per saber fins a quin punt això succeeix en la contractació de l'Ajuntament. No obstant, s'ha comprovat que només en 1 plec s'ha valorat el fet de que l'empresa licitadora posseeixi un SGA.

A més a més, ha estat possible conèixer la puntuació que cada plec ha atorgat als criteris ambientals. A continuació es mostra el percentatge de puntuació que de mitjana ha suposat cadascuna de les categories:

Categories	Valor dels punts ambientals
Materials reciclats i/o reciclables	5,2%
Energies renovables	1,6%
Estalvi / eficiència energètica	8,4%
Estalvi / eficiència consum aigua	2,5%
Reducció soroll	2,4%
Productes certificats:	
d'agricultura ecològica	3,8%
de comerç just	7,6%
Minimització, gestió de residus	3,4%
Reducció emissions de gasos tòxics	3,0%
Pla de Gestió Ambiental	8,8%
Criteris ambientals més generals	10,1%
Altres	2,9%

Taula 8. Puntuació atorgada als diferents criteris ambientals valorables

De forma general, en sumar el total de punts corresponents als criteris ambientals i posar-los en relació amb el total de punts, podem afirmar que el pes global dels mateixos ha estat d'un 12,5%.

C. CONDICIONS ESPECIALS D'EXECUCIÓ

Els plecs model de clàusules administratives particulars proposen un paràgraf per establir condicions especials d'execució de caràcter mediambiental:

"S'estableixen les següents condicions especials d'execució:

- *Per consideracions de tipus mediambiental: - ..."*

En aquest cas, s'ha fet una cerca de les paraules clau mencionades a l'apartat de valoració (incloses les paraules més generals com "mediambient" o "sostenibl") comprovant si aquestes es trobaven a l'apartat de condicions especials d'execució.

En primer lloc, cal destacar que la majoria de plec no inclouen cap mena de condicions especials d'execució. En concret, el 47% dels plecs conté la frase exacta: *"En aquest contracte no s'estableixen condicions especials d'execució"*, que és la que es proposa als nous plecs tipus per quan no s'estableixin condicions especials d'execució.

Altres plecs segueixen els plecs tipus antics on no es feia esment de les condicions especials d'execució, per tant ni tans sols contenen aquest apartat.

Per tant, no és d'estranyar que cap dels plecs analitzats inclogui condicions especials d'execució de caràcter ambiental.

criteris ambientals valorables	Nombre de plecs	Suma total del import de licitació [Euros]
Amb condicions especials d'execució de caràcter ambiental	0	0
Sense condicions especials d'execució de caràcter ambiental	308	1.465.156.104
No consultables	62	31.032.923
TOTAL	370	1.496.189.027

No obstant, de forma addicional el que sí s'ha trobat és que 38 plecs (corresponents als plecs consultables de Serveis Urbans i Medi Ambient) inclouen un paràgraf addicional a les obligacions ambientals del contractista que es troben als plecs model. En concret, tots ells inclouen el mateix paràgraf, que és el següent:

"El contractista adoptarà amb caràcter general les mesures preventives oportunes basades en les bones pràctiques de gestió mediambiental, especialment les relatives a: -evitar abocaments líquids no desitjats, -evitar emissions contaminants a l'atmosfera i sorolls, -evitar fuites, vessaments i contaminació del sòl, -evitar l'abandonament de qualsevol tipus de residu, - la correcta gestió dels residus definits com a perillosos, -l'emmagatzematge i manipulació adient de productes químics i mercaderies o productes perillosos, -disposar d'un llistat actualitzat de les substàncies i preparats

que utilitza, així com els fulls de seguretat dels catalogats com a perillosos, -l'ús de contenidors i bidons adequats, tancats, senyalitzats i en bon estat."

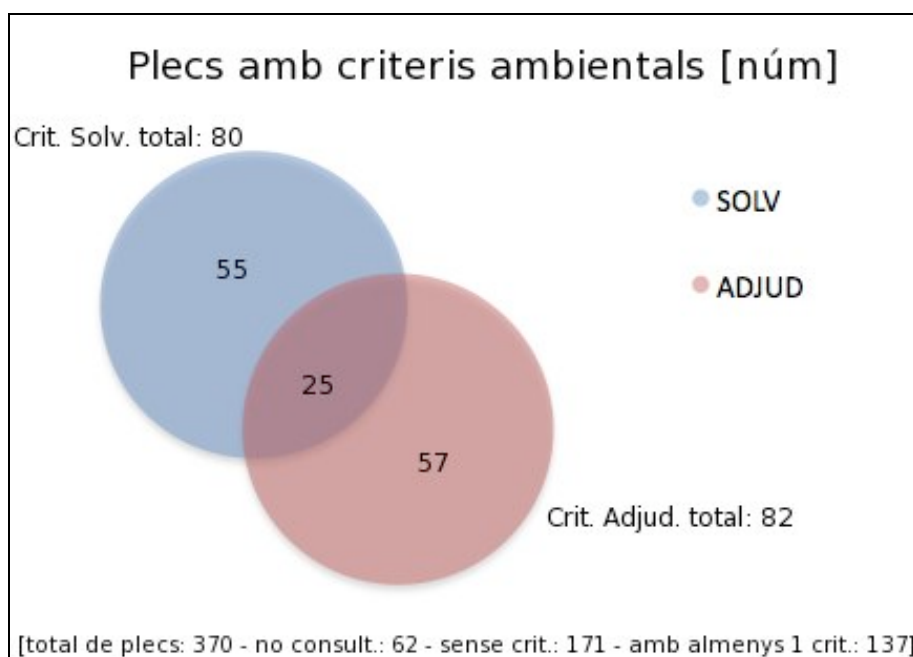
Així, tots els plecs consultables de Medi Ambient (equivalents a un 10% del total), contenen obligacions del contractista addicionals al paràgraf incorporat als plecs tipus.

D. RESULTATS GLOBAIS

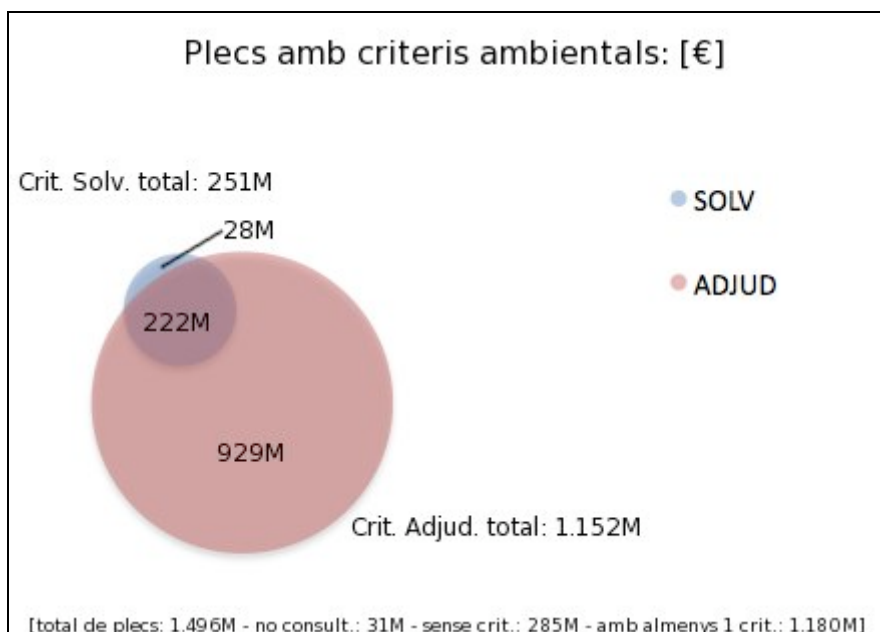
Si combinem els resultats obtinguts en la inclusió de criteris ambientals als apartats de solvència, valoració i condicions d'execució obtenim que un 37% dels plecs analitzats conté com a mínim un criteri ambiental optatiu. En relació al valor econòmic el percentatge augmenta fins al 79%:

Criteris ambientals optatius	Nombre de plecs	Suma total del import de licitació [Euros]
Amb solvència o valoració	137	1.179.935.803
Sense criteris ambientals obtatius	165	316.253.224
No consultables	62	31.032.923
TOTAL	233	1.496.189.027

Si s'observa en detall, el número de contractes que inclouen criteris ambientals en la solvència i en l'adjudicació és similar, i aproximadament una tercera part dels que inclouen criteris en un apartat, n'inclouen també en l'altre apartat:

Pel que fa el volum econòmic, els plecs que inclouen criteris ambientals valorables suposen un percentatge econòmic molt superior al dels plecs que inclouen solvència ambiental. Tanmateix, els plecs que només inclouen criteris de solvència ambiental corresponen a un volum econòmic molt petit:

4. Anàlisi específica dels plecs de major volum econòmic

S'ha considerat important realitzar una anàlisi específica dels contractes amb major volum econòmic, donada la seva possible incidència en el mercat. Per a aquest fet s'han triat aquells amb un import de licitació superior a 5.000.000€. Són un total de 18 plecs i sumen una quantitat superior a 1.200 milions d'Euros, equivalent al 86% del volum total de contractació analitzat anteriorment. A continuació es presenta el llistat, en ordre de major a menor volum econòmic:

Objecte del contracte	Ordenant	Import de licitació [Euros]
Gestió de serveis – Zona centre – Neteja/Recollida residus (2009-17)	Serveis Urbans i Medi Ambient	809.625.669
Gestió de serveis – Gestió servei atenció domiciliària dels serveis socials bàsics Aj. BCN	Acció Social i Ciutadania	111.455.175
Obres – PMI de l'espai públic projecte 1 vialitat (2009-2011) per lots	Serveis Urbans i Medi Ambient	97.299.030

Objecte del contracte	Ordenant	Import de licitació [Euros]
Serveis – Contractació dels serveis de telecomunicacions del Aj. BCN	Serveis Generals	32.365.000
Obres – Obres manteniment paviments 2009-2012	Serveis Urbans i Medi Ambient	26.583.634
Serveis – Servei de distribució de notificacions de l'IMHB	Institut Municipal d'Hisenda	24.062.977
Obres – Construcció dipòsit regulació pluvial, proj. 1, Carmel – Clot i col·lectors	Serveis Urbans i Medi Ambient	23.971.000
Obres – PMI de l'espai públic proj.2 enllumenat (2009-2011) per lots	Serveis Urbans i Medi Ambient	23.103.277
Serveis – Neteja i recollida selectiva edificis municipals	Serveis Generals	22.241.247
Obres – LOT 1: Centralització, substitució i renovació cruïlles semaforitzades	Seguretat i Mobilitat	19.088.361
Obres – LOT 2: Centralització, substitució i renovació cruïlles semaforitzades	Seguretat i Mobilitat	18.954.826
Serveis – Contractació de les pòlisses d'assegurances de l'Aj. BCN	Serveis Generals	14.962.102
Serveis – Suport plataforma multicanal atenció al ciutadà	Serveis Generals	8.958.530
Serveis – Net. pintades-graffitis/ Elim. cartells/pancartes	Serveis Urbans i Medi Ambient	8.742.409
Obres – Construcció mercat provisional Sant Antoni	Institut Municipal de Mercats de Barcelona	8.045.421
Obres – 5 col·lectors, proj.1 dipòsit pluvial Urgell-Mallorca i col·lectors assoc.	Serveis Urbans i Medi Ambient	7.771.000
Obres – Pla manteniment integral, grup 2: vialitat integral	Serveis Urbans i Medi Ambient	5.893.379
Serveis – Implantació nou Sistema d'Inf. Per la gestió de personal i RRHH de l'Aj. BCN	Institut Municipal d'Informàtica	5.488.000
TOTAL		1.268.611.037

Taula 10. Plecs de contractació del període analitzat amb imports econòmics superiors als 5.000.000 euros.

A continuació es mostren els resultats específics de la inclusió de criteris ambientals opcionals proposats als Plecs Tipus Administratius en els apartats de solvència, adjudicació i condicions especials d'execució per a cadascun d'aquests plecs (excepte pel plec d'implantació d'un nou sistema informàtic per la gestió de personal, de l'IMI, ja que el plec administratiu no es trobava disponible). A la columna de la dreta s'ha indicat amb color verd aquells plecs que com a mínim inclouen criteris ambientals en un dels apartats i de color gris aquells que no inclouen cap dels criteris ambientals opcionals.

Objecte del contracte	SOLVÈNCIA AMBIENTAL	PES DELS CRITERIS AMBIENTALS DE VALORACIÓ (%)	CONDICIONS ESPECIALS D'EXECUCIÓ (AMB.)	Amb
Gestió de serveis – Zona centre – Neteja/Recollida residus (2009-17)	No	16%	No	
Gestió de serveis – Gestió servei atenció domiciliària dels serveis socials bàsics Aj. BCN	No	No	No	
Obres – PMI de l'espai públic projecte 1 vialitat (2009-2011) per lots	Si	3%	No	
Serveis – Contractació dels serveis de telecomunicacions del Aj. BCN	No	2%	No	
Obres – Obres manteniment paviments 2009-2012	Si	No	No	
Serveis – Servei de distribució de notificacions de l'IMHB	No	No	No	
Obres – Construcció dipòsit regulació pluvial, proj. 1, Carmel – Clot i col·lectors	No	10%	No	
Obres – PMI de l'espai públic proj.2 enllumenat (2009-2011) per lots	No	6%	No	
Serveis – Neteja i recollida selectiva edificis municipals	No	7%	No	

Obres – LOT 1: Centralització, substitució i renovació cruïlles semaforitzades	Si	5%	No	
Obres – LOT 2: Centralització, substitució i renovació cruïlles semaforitzades	Si	5%	No	
Serveis – Contractació de les pòlisses d'assegurances de l'Aj. BCN	No	No	No	
Serveis – Suport plataforma multicanal atenció al ciutadà	No	No	No	
Serveis – Net. pintades- graffitis/ Elim. cartells/pancartes	Si	15%	No	
Obres – Construcció mercat provisional Sant Antoni	No	No	No	
Obres – 5 col·lectors, proj.1 dipòsit pluvial Urgell-Mallorca i col·lectors assoc.	No	10%	No	
Obres – Pla manteniment integral, grup 2: vialitat integral	No	6%	No	
Serveis – Implantació nou Sistema d'Inf. Per la gestió de personal i RRHH de l'Aj. BCN	No disponible	No disponible	No disponible	n.a.

Taula 11. Criteris ambientals introduïts als plecs administratius dels contractes amb un import econòmic superior als 5.000.000 euros.

Del total dels 18 plecs amb un volum econòmic superior als 5.000.000€ n'hi ha 5 que no inclouen cap criteri ambiental opcional ni a solvència, adjudicació ni a les condicions especials d'execució.

Tot i que en aquest cas es considera més interessant la informació individual de cada plec, per si es vol treballar en la inclusió de criteris ambientals en un futur, a la taula següent es pot consultar el resum de l'aplicació de criteris ambientals als plecs de major volum econòmic:

	SOLVÈNCIA AMBIENTAL	CRITERIS AMBIENTALS DE VALORACIÓ	CONDICIONS ESPECIALS D'EXECUCIÓ (AMB.)
Número de plecs amb criteris ambientals	5	11	0
% respecte els contractes de major volum econòmic	28%	61%	0%

Taula 12. Criteris ambientals introduïts als plecs administratius dels contractes amb un import econòmic superior als 5.000.000 euros.

5. Anàlisi específic dels plecs del Sector de Serveis Urbans i Medi Ambient

A continuació s'exposen els resultats específics de l'anàlisi dels plecs administratius dels contractes ordenats pel Sector de Serveis Urbans i Medi Ambient, donat el seu caràcter exemplificador.

A. SOLVÈNCIA TÈCNICA I DOCUMENTACIÓ A PRESENTAR

Els resultats de la inclusió dels criteris ambientals opcionals proposats a l'apartat de solvència dels plecs tipus al Sector de Medi Ambient són els següents²:

Solvència ambiental	Plecs	Suma total del import de licitació [Euros]
Amb solvència ambiental	7	161.888.458
Sense solvència ambiental	31	882.131.555
No consultables	1	150.000
TOTAL	39	1.044.170.012

Taula 13. Presència de clàusules ambientals en l'apartat de solvència als plecs de Serveis Urbans i Medi Ambient

El 81% de les licitacions del Sector de Serveis Urbans i Medi Ambient no demanen solvència ambiental i la documentació necessària per acreditar-la. Entre ells es troba el plec de neteja viària i recollida de residus, ja que demanava alternativament la possessió d'una ISO 9.001 i/o una ISO 14.0001. Per contra, únicament 7 dels plecs analitzats (corresponents a un 18%) inclouen aquests criteris opcionals de forma correcta.

² Veure la descripció de l'anàlisi a l'apartat 3.

B. CRITERIS D'ADJUDICACIÓ

Pel que fa als criteris ambientals de valoració de les ofertes, els resultats pel Sector de Serveis Urbans i Medi Ambient són els següents:

Categories	Nombre de plecs	Quantitat total [%]
Materials reciclats i/o reciclables	3	5,0
Energies renovables	--	--
Estalvi / eficiència energètica	11	18,3
Estalvi / eficiència consum aigua	3	5,0
Reducció soroll	9	15,0
Productes certificats:		
d'agricultura ecològica	--	--
de comerç just	--	--
Minimització, gestió de residus	4	6,7
Reducció emissions de gasos tòxics	7	11,7
Pla de Gestió Ambiental	1	1,7
Criteris ambientals més generals	19	31,7
Altres	3	5,0

Taula 14. Freqüència dels criteris ambientals de valoració als plecs de Serveis Urbans i de Medi Ambient

Cal recordar, que un mateix plec pot incloure més d'un criteri ambiental. No obstant, podem afirmar que 31 plecs (equivalent a més d'un 80%) tenen com a mínim un criteri ambiental valorable.

Criteris ambientals valorables	Nombre de plecs	Suma total del import de licitació [Euros]
Amb criteris ambientals valorables	31	1.039.303.323
Sense criteris ambientals valorables	7	4.716.689
No consultables	1	150.000
TOTAL	39	1.044.170.012

Taula 6. Representació dels resultats sobre la presència de clàusules ambientals en els plecs sobre la valoració d'ofertes

Pel que fa al valor atorgat als criteris ambientals, en la taula següent es mostra la mitjana de cada categoria:

Categories	Valor dels punts ambientals
Materials reciclats i/o reciclables	3,4%
Energies renovables	--
Estalvi / eficiència energètica	6,8%
Estalvi / eficiència consum aigua	8,1%
Reducció soroll	4,2%
Productes certificats:	
d'agricultura ecològica	--
de comerç just	--
Minimització, gestió de residus	3,7%
Reducció emissions de gasos tòxics	3,0%
Pla de Gestió Ambiental	8,0%
Criteris ambientals més generals	9,9%
Altres	2,6%

Taula 15: Puntuació atorgada als diferents criteris ambientals valorables

Com a resultat general, es pot afegir que el total de pes atorgat pels criteris ambientals ha estat del 12,4%

C. CONDICIONS ESPECIALS D'EXECUCIÓ

Per finalitzar, en aquest apartat es mostren els resultats de la inclusió de condicions especials d'execució de caràcter ambiental als plecs analitzats del Sector de Serveis Urbans i Medi Ambient:

Resultats	Nombre de plecs	Suma total del Import de licitació [Euros]
Amb condicions especials d'execució ambientals	0	0 €
Sense condicions especials d'execució ambientals	38	1.044.020.012 €
No consultables	1	150.000 €
TOTAL	39	1.044.170.012 €

Taula 15. Representació dels resultats sobre la presència de clàusules ambientals en l'apartat de condicions d'execució especials

Com ja s'ha observat en l'anàlisi general, cap dels plecs analitzats inclou condicions especials d'execució de caràcter ambiental.

No obstant, com també s'ha mencionat en l'anàlisi general, tots els plecs consultables de Medi Ambient contenen un paràgraf d'obligacions ambientals del contractista addicional.

6. Conclusions

Aquest estudi suposa un primer pas per incrementar el coneixement global de la contractació que es porta a terme des de l'Ajuntament de Barcelona, fins ara inexistent. Alhora, també suposa una primera anàlisi de la inclusió de criteris ambientals en la contractació.

Tot i que només ha estat possible analitzar l'aplicació de les clàusules ambientals opcionals dels plecs tipus administratiu, aquest exercici ja permet extreure alguns resultats i conclusions interessants, que es resumeixen a continuació:

A. ANÀLISI GENERAL DE LA INCLUSIÓ DELS CRITERIS AMBIENTALS

Els principals resultats obtinguts en l'anàlisi de l'aplicació dels criteris ambientals optatius dels plecs model en els plecs publicats a la pàgina web de l'Ajuntament de Barcelona durant el període del 2008 analitzat són els següents:

Solvència ambiental

Un **22%** dels plecs analitzats demanen solvència ambiental

Equivalen a un **17% del volum de contractació analitzat**

Valoració ambiental

Un **22%** dels plecs analitzats inclouen criteris ambientals valorables

Equivalen a un **77% del volum de contractació analitzat**

I aquests criteris suposen un **12,5% del total de punts** atorgats als plecs que inclouen criteris ambientals en la valoració de les ofertes

Condicions especials d'execució de caràcter ambiental

Cap dels plecs analitzats inclouen condicions especials d'execució de caràcter ambiental

Resultats globals

Un **37%** dels plecs analitzats inclouen algun dels criteris ambientals optatius (a solvència, valoració o condicions d'execució)

Equivalen a un **79% del volum de contractació analitzat**

B. ANÀLISI DELS CONTRACTES DE MAJOR VALOR ECONÒMIC

Un 61% dels plecs amb un volum de contractació superior als 5.000.000 euros inclouen algun dels criteris ambientals opcionals
Equivalen a un 71% del volum de contractació analitzat

C. ANÀLISI DELS CONTRACTES DEL SECTOR DE SERVEIS URBANS I MEDI AMBIENT

	Solvència		Valoració		Condicions esp. d'execució	
	% (núm)	% (€)	% (núm)	% (€)	% (núm)	% (€)
Amb criteris ambientals	18%	15%	81%	99%	0%	0%

D. PROPOSTES DE FUTUR

Com a possibles accions futures d'anàlisi i foment de la introducció de clàusules ambientals en la contractació de l'Ajuntament de Barcelona es preveuen:

- Contractes de major volum econòmic: Analitzar la inclusió de criteris ambientals d'obligat compliment en els Plecs Tècnics per afegir informació a l'anàlisi de la inclusió o no de criteris ambientals valorables (2009).
- Treballar per la millora dels criteris ambientals a incloure als contractes de major volum econòmic de l'Ajuntament, per garantir un comportament ambiental exemplificador en els contractes amb major impacte econòmic
- Difondre els criteris ambientals mínims proposats per la Comisió Europea per a 10 grups de productes i serveis prioritars ("GPP Toolkit") i treballar per la millora dels criteris ambientals a incloure als contractes més importants dels grups detectats com a prioritars per la UE, per garantir un bon comportament ambiental als contractes amb més impacte ambiental
- Adaptar i aplicar la metodologia europea de medició de resultats de Contractació Pública Verda, per tal d'aproximarse al objectiu proposat per la Comisió Europea d'arribar a un 50% de contractació amb

critèris ambientals en els 10 grups de productes i serveis prioritaris en 2010

- Repetició de l'anàlisi per la contractació del 2009. Actualment ja s'està descarregant la informació de les licitacions publicades al portal web de contractació
- Sistematitzar l'anàlisi de contractació a través de la incorporació de la informació ambiental rellevant en el Sistema d'Informació per a la Tramitació i Gestió Electrònica dels Contractes
- Treballar per la millora i la sistematització del seguiment d'inclusió de criteris ambientals en la contractació, tant mitjançant la Comissió de Contractació Responsable creada a partir de la Mesura de Govern de Compra Responsable com mitjançant el grup de treball destinat a la coordinació del Pla A+S amb altres programes i actuacions municipals previst a la Convenció del Pla Ajuntament+Sostenible